

PARİS 8 ÜNİVERSİTESİNDE SANAT EĞİTİMİ*

Deniz BAYAV**

Özet

Tüm eğitim alanlarında olduğu gibi sanat eğitiminde de gelişim, değişim ve çağın gereksinimlerine uyum sağlamak önemli unsurlardır. Bu nedenle sanat eğitimi veren yabancı eğitim kurumlarını incelemek gerekir.

Ülkemizden pek çok sanatçı ve bilim adamı, Cumhuriyet öncesi dönemden başlayarak ve ardından daha da hızlanarak bilimin ve sanatın merkezinde bulunan ülkelere gidip araştırmalarda bulunmuşlardır. Buradan edindikleri bilgileri ve izlenimleri ülkemiz bilim ve sanat ortamı ile paylaşmışlar ve böylece ilerlemenin ve gelişimin önünü açmışlardır.

Buradan hareketle 01 Şubat 2018 ila 30 Ocak 2019 tarihleri arasında ziyaretçi profesör olarak görev yapılan Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü incelenmiştir. Davet mektubu alınan profesörün derslerinin incelenmesinin yanı sıra bölümde eğitim veren farklı öğretim elemanlarının da dersleri iki dönem boyunca gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada; Üniversite Paris 8 Plastik Sanatlar Bölümündeki teorik ve pratik dersler, ders programları, derslerin işleyişi, teoriye verilen önem, öğretim elemanlarının dersleri değişik mekânlara taşınmaları ele alınacak; farklı yaklaşımları irdelenecek ve bölüme dair genel bilgiler ve gözlemler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, Güncel Sanat, Plastik Sanatlar, Atölye, Güncel Sanat Eğitimi.

ART EDUCATION IN PARIS 8 UNIVERSITY

Abstract

Like all fields of education, it is also important to adapt the changes, the developments and the needs of the age to the art education. For this reason, it is necessary to examine the foreign educational institutions that provide art education.

Many artists and scientists in our country, starting from the pre-republic period and then by accelerating, have visited the countries in the center of science and art and they made researches there. They shared their knowledge and impressions with our country's science and art scene and thus paved the way for progress and development.

* 4-6 Nisan 2019 tarihinde Gaziantep'te gerçekleştirilen 3. Uluslararası Sanat ve Estetik Sempozyumu'nda sunulan ve yalnızca dijital ortamda özeti basılan bildirinin genişletilmiş ve makale haline getirilmiş tam metnidir.

** Prof. Dr., Trakya Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, denizbayav80@yahoo.com

Therefore, as a visiting professor, Paris 8 University, Plastic Arts Department had been observed between 01 February 2018 and 30 January 2019. In addition to examining the lectures of the professor who gave an invitation letter, the lectures of the different academicians who give lectures at the same department were observed for two semesters.

In this study, in the Department of Plastic Arts at the University of Paris 8, theoretical and practical courses, the course schedules, the operation of the courses, emphasis on theory, processing of the courses in different places, their different approaches will be examined and general information and observations about the department will be presented.

Keywords: Art Education, Contemporary Art, Plastic Arts, Atelier, Contemporary Art Education.

Giriş

Kültürlerarası iletişim, karşılıklı olarak toplumlara birbirini tanıma ve geliştirme şansı sunar. Bu iletişim eğitim ya da konuk sanatçı programları aracılığı ile gerçekleştirilebilir. “... *Küresel diyalog sadece zenginleştirici bir araç değil, karşılıklı diyalogu destekleyen gerekli bir kültürel stratejidir*” (Alaca, 2012, s. 109).

Eğitim alanında da yenilik ve değişim, iletişim ve bilginin paylaşımı, çağın koşullarına adapte olmak önemlidir. Bunun için uluslararası anlamda tanınan eğitim kurumlarını incelemek, onları çok yönlü olarak izlemek gerekir.

Paris'teki üniversiteler de bu anlamda eskiden beri ülkemiz araştırmacılarının önemli uğrak yerlerinden olmuştur. “... *19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak Osmanlı diplomatlarının yanı sıra farklı mesleklerde uzmanlaşacak öğrenciler de İstanbul ile Paris arasında gidip gelmeye başlarlar*” (Artun, 2007, s. 31).

Paris'te sanat eğitiminin nasıl verildiğini incelemek, farklılıklarını gözlemlemek ve diyaloglar oluşturabilmek amacıyla Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümünde bir yıl boyunca ziyaretçi profesör olarak görev aldım.

Çağın sanat anlayışına uygun olarak sanat eğitimi verilen bölümde resim çalışmalarının yanı sıra video, fotoğraf, performans gibi derslerin bulunduğu; geleneksel/akademik anlamda sanat eğitiminin uygulanmadığı görülmüştür. Uygulama derslerinde teorinin büyük önem kaydettiği okulun programında çok geniş yelpazede dersler bulunmaktadır.

Okulun sanat eğitimine dair ayrıntılarına ve farklı uygulamalarına geçmeden önce okulun genel eğitim sistemine bakmak faydalı olacaktır.

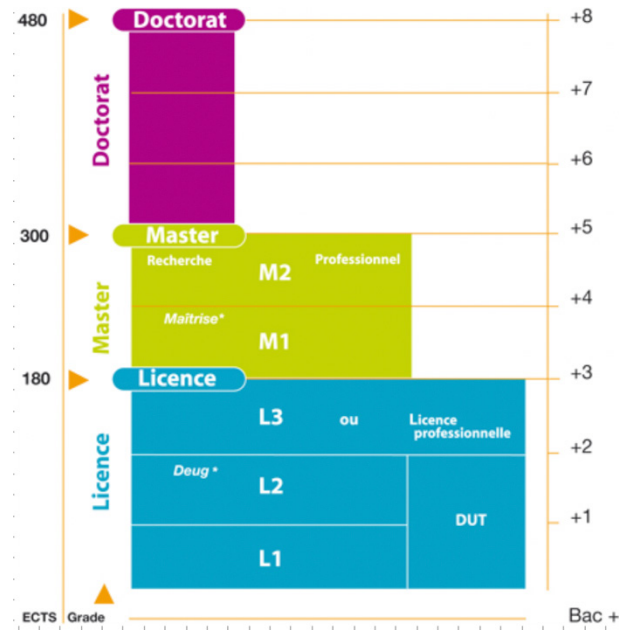
Paris 8 Üniversitesi'nde Genel Eğitim Sistemi

Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi sunulan okulda; beş lisans, altı yüksek lisans alanı bulunur. Doktoralar, doktora okullarında düzenlenir.

Paris 8 Üniversitesinde lisans eğitimi altı dönem, yani üç yıl sürmektedir. Her dönem otuz kredi ders alan bir öğrenci yüz seksen krediyi tamamlayarak mezun olabilir (Şema 1). Lisans alanları; Sanat (Arts), Hukuk, Ekonomi, İşletme (Droit, Economie, Gestion), Dil ve Edebiyat (Lettres et Langues,) Beşeri ve Sosyal Bilimler (Sciences Humaines et Sociales), Bilim, Teknoloji, Sağlık (Sciences, Technologies, Santé).

Üç yıllık lisans eğitimi tamamlayan öğrenciler, her biri ikişer dönemden toplamda iki yıl süren, sırasıyla Master bir ve Master iki eğitimine (yüksek lisans) devam edebilir. Master eğitiminin ilk yılı M1, ikinci yılı M2 olarak adlandırılır. M1 programını tamamlayan öğrencilere M1 sertifikası verilir ve M2'ye devam etmek için tekrar başvuru yapmak gerekir. Bu başvurularda motivasyon mektubu önemli bir yer tutar.

Yüksek lisans alanları ise Sanat (Arts), Hukuk, Ekonomi, İşletme (Droit, Economie, Gestion), Dil ve Edebiyat (Lettres et Langues), Beşeri ve Sosyal Bilimler (Sciences Humaines et Sociales), Bilim, Teknoloji, Sağlık (Sciences, Technologies, Santé), Kültür ve İletişimdir (Culture et Communication).

Şema 1: Diploma dereceleri ve kredileri²

Master süresince yüz yirmi kredilik eğitimi tamamlayan öğrenciler doktora programına başvurmaya hak kazanır. Altı dönem, yani üç yıl süren doktora programını bitirmek için yüz seksen kredilik eğitimi tamamlamak gerekir. Doktora programında, altında pek çok bölümün bulunduğu dört tane doktora okulu bulunur.

Okulda eğitim, her biri on iki hafta olan iki sömestrden oluşur. Dersler, üç saatlik bir zaman diliminin içinde iki buçuk saat ders ve yarım saatlik aradan oluşur³. Dersler, haftalık veya yoğunlaştırılmış program) olabilir. Seçilen ders sayısına göre dersler sabah saat dokuzdan başlayarak akşam sekiz buçuğa kadar sürebilmektedir.

Okulda notlar yirmi puan üzerindedir. On puan dersi başarma alt sınırıdır. Paris 8 Üniversitesinde bir dönemde tek not verilmektedir. Vize sınavı bulunmamaktadır. Bütünleme sınavına benzer olarak da “rattrapage” bulunmaktadır. Ancak rattrapage çoğunlukla teorik dersler için açılmaktadır ve

¹ Lisans ve yüksek lisans diploma alanları. <https://www.univ-paris8.fr/Schema-des-diplomes-et-organisation-des-etudes> adresinden erişildi. (ET: 01.03.2019)

² Diploma dereceleri ve kredileri. <https://www.univ-paris8.fr/Schema-des-diplomes-et-organisation-des-etudes> adresinden erişildi. (ET: 01.03.2019)

³ Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü lisans broşürü (s.7). <http://www-artweb.univ-paris8.fr/?Brochure> adresinden erişildi. (ET: 28.03.2019)

genellikle dosya üzerinden yapılır. Her ders için de açılmamaktadır. “Recuperation de cours” ise ders telafisidir. Dönem boyunca kimi derslerini yapamayan öğretim elemanları, bu zamanda derslerini telafi ederler.

Paris 8 Üniversitesinde Sanat Eğitimi

Üniversitede, sanat eğitimi alanında da lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi sunulmaktadır. Lisans eğitiminde, Arts (Sanat) genel alanının altında Arts Plastiques (Plastik Sanatlar) bölümü bulunmaktadır. Diğer sanat alanları Sinema, Dans ve Tiyatrodur. Plastik Sanatlar alanı için son sınıfta alt parkurlar da bulunmaktadır⁴. Bunlar şu şekildedir:

- Arts plastiques (Plastik Sanatlar)
- Photographie (Fotoğraf) (L3)
- Arts et technologies de l’image (İmgenin Sanatları ve Teknolojileri) (L3)⁵

Lisans eğitimi için okula yaklaşık üç yüz kişi kabul edilmektedir.

Yüksek Lisans olarak tanımladığımız M1 ve M2 eğitiminde, Arts (Sanat) genel alanının ve Arts, Philosophie, Esthétique’in (Sanat, Felsefe, Estetik) altında Arts Plastiques (Plastik Sanatlar) bölümü bulunmaktadır. Bunun alt parkurları ise şu şekildedir:

- Esthétique, Pratique et Histoire de l’Art Contemporain (EPHAC) Güncel Sanatın Estetiği, Pratiği ve Tarihi
- Média, Design et Art Contemporain (MDAC) Medya, Tasarım ve Güncel Sanat
- Médiation de l’Art Contemporain (MAC) Güncel Sanatın Medyasyonu
- Photographie et Art Contemporain (PAC) Fotoğraf ve Güncel Sanat⁶

Plastik sanatlar alanındaki master eğitiminin tek bir başlık altında sunulmaması ve ele alınacak konuya göre seçim şansı sunması farklı ve olumlu bir uygulamadır. Öğrencilerden, Master 1 programında otuz sayfalık, Master 2 programında ise yüz sayfalık bir tez yazmaları istenir. Master 1 ve 2 programlarına yaklaşık iki yüzer öğrenci kabul edilmektedir.

Doktora çalışmaları, doktora okullarında yürütülür. Dört doktora okulundan biri olan Ecole Doctorale Esthétique, Sciences et Technologies des Arts (EDESTA), plastik sanatlar alanını kapsayan doktora programıdır. Plastik sanatlar ve fotoğrafçılık, sinema, dijital imgeler, müzik, tiyatro ve dans olmak üzere beş alanı kapsar.

Plastik Sanatlar Bölümü Programı

Programda lisans dersleri üç ana kategoriye ayrılır (Şema 2):

1. Majör (Majeure)

⁴ Lisans 3 te belirlenen kişisel projeye göre bir alan seçiliyor: Plastik Sanatlar; İmgenin Sanatları ve Teknolojileri veya Fotoğrafçılık. Lisans 1 ve 2 temel plastik sanat eğitimi veren ana gövdeyi oluştururken son yıl öğrenciye farklı bir parkuru seçebilme imkânı sunuyor.

⁵ Plastik Sanatlar Bölümü alt parkurları. <https://www.univ-paris8.fr/Licence-Arts-plastiques> adresinden erişildi. (ET: 10.03.2019)

⁶ Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü master programları. <https://www.univ-paris8.fr/Master-Esthetique-Pratique-Histoire-de-l-Art-Contemporain> adresinden erişildi. (ET: 10.03.2019)

2. Bir disiplin alanının keşfi (Découverte d'un champ disciplinaire)

3. Müfredatlar arası yeterlilikler (Compétences transversales)

Majör kategorisi bölümün temel derslerini oluşturur ve ikiye ayrılır: Temeller (fondamentaux), gelişimler/olgunlaşmalar (développements). Bu öğretiler (öğretim birimleri) uygulama ve teoriyi dört eksene göre birleştirir. Temel kategorisindeki (fondamentaux) iki bileşen (öğretim grubu): Proje süreci (projet processus) ve sanat tarihi (histoire de l'art); gelişimdekiler, teknik bilgi (savoir-faire) ve sanat teorisi (théorie de l'art)⁷.

Pratik derslerde amaç, öğrencilerin plastik anlatım araçlarını keşfetmelerini ve ustalaşmalarını sağlamaktır. Bu bağlamda farklı yaratıcı tekniklerin eğitimi bulunmaktadır: Resim, fotoğraf, video, heykel, grafik, multimedya. Savoir-faire (teknik bilgi) bir teknik öğretimini zorunlu kılarken projet processus (proje süreci) bir teknik öğretilerini değildir; ancak ders öğrenciyi sanatsal üretime yönlendirmelidir.

Bir disiplin alanının keşfi için Lisans 1'de, UFR Sanatlarının (l'Unité de Formation et de Recherche-Arts, Philosophie, Esthétique) diğer bölümleri tarafından Plastik Sanatlar öğrencilerine ortak sınıflar sunulmaktadır. Bu dersler, öğrencilerin kendi sanat pratiklerine çoklu bakış açıları kazandırmaları için onlara diğer sanat disiplinlerine ait kavramları ve uygulamaları sunar.

Müfredatlar arası yeterlilikler öğrencileri üniversite düşüncesinin çeşitliliği ile tanıştırmak için tasarlanmıştır. Bu dersleri takip edebilmek için ilgili bölümün sekreteryasıyla iletişime geçilir.

	Cursus de la licence ARTS PLASTIQUES		Nbre d'ECTS/ EC
Semestre 1	1ère année		
Majeure (20 ECTS)	UE « Fondamentaux »	1 EC Projet processus + 1 EC Histoire de l'Art	4 + 4
	UE « Développements »	1 EC Savoir faire + 1 EC Théorie de l'Art	4 + 4
		1 EC intensif de propédeutique	4
Découverte d'un champ disciplinaire (6 ECTS)	UE « Pratiques et savoirs transdisciplinaires »	1 EC « Approches des œuvres »	3
		1 EC Découverte « Approche d'une autre discipline » (selon intérêts ou mineure)	3
Compétences transversales (4 ECTS)	UE « Compétences transversales 1 »	1 EC Méthodologie fondamentale	3
		1 EC Informatique	1
Semestre 2	1ère année		
Majeure (18 ECTS)	UE « Fondamentaux »	1 EC Projet processus + 1 EC Histoire de l'Art	5 + 5
	UE « Développements »	1 EC Savoir faire + 1 EC Théorie de l'Art	4 + 4
Découverte d'un champ disciplinaire (6 ECTS)	UE « Pratiques et savoirs transdisciplinaires »	1 EC « Approches des œuvres »	3
		1 EC Découverte « Approche d'une autre discipline » (selon intérêts ou mineure)	3
Compétences transversales (6 ECTS)	UE « Compétences transversales 2 »	1 EC Libre	3
		1 EC Langue	3
Semestre 3	2ème année		
Majeure (18 ECTS)	UE « Fondamentaux »	1 EC Projet processus + 1 EC Histoire de l'Art	5 + 5
	UE « Développements »	1 EC Savoir faire + 1 EC Théorie de l'Art	4 + 4
Mineure interne (6 ECTS)	UE « Renforcement interne des arts plastiques 1 »	1 EC Renforcement pratique + 1 EC Renforcement théorie/histoire	3 + 3
Compétences transversales (6 ECTS)	UE « Projet personnel et professionnel »	1 EC Libre	3
		1 EC Méthodologie et suivi de stage	3

7 Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü lisans broşürü (s.7). <http://www-artweb.univ-paris8.fr/?Brochure> adresinden erişildi. (ET: 25.03.2019)

Semestre 4		2 ^{ème} année	
Majeure (18 ECTS)	UE « Fondamentaux »	1 EC Projet processus + 1 EC Histoire de l'Art	5 + 5
	UE « Développements »	1 EC Savoir faire + 1 EC Théorie de l'Art	4 + 4
Mineure interne (6 ECTS)	UE « Renforcement interne des arts plastiques 2 »	1 EC Renforcement pratique + 1 EC Méthodologie	3 + 3
Compétences transversales (6 ECTS)	UE « Projet personnel et professionnel »	1 EC Langue	3
		Stage et rapport de stage	3
Semestre 5		3 ^{ème} année	
Majeure (18 ECTS)	UE « Fondamentaux »	1 EC Histoire de l'Art + 1 EC Atelier de pratiques artistiques 1	5 + 5
	UE « Développements »	1 EC Atelier et pratiques artistiques 2 + 1 EC Théorie de l'Art	4 + 4
Mineure interne (6 ECTS)	UE « Renforcement interne des arts plastiques 1 »	1 EC Pratiques professionnelles + 1 EC Renforcement théorie/histoire	3 + 3
Méthodologie et mémoire du projet tutoré (6 ECTS)	UE « Projet personnel et professionnel »	1 EC Méthodologie du projet tutoré	3
		1 EC Mémoire du projet tutoré	3
Semestre 6		3 ^{ème} année	
Majeure (18 ECTS)	UE « Fondamentaux »	1 EC Atelier de pratiques artistiques 1 + 1 EC Histoire de l'Art	5 + 5
	UE « Développements »	1 EC Atelier de pratiques artistiques 2 + 1 EC Théorie de l'Art	4 + 4
Mineure interne (6 ECTS)	UE « Renforcement interne des arts plastiques 2 »	1 EC Pratiques professionnelles + 1 EC Renforcement théorie/histoire	3 + 3
Cycle de conférences (6 ECTS)	UE « Projet personnel et professionnel »	Cycle de conférences 1	3
		Cycle de conférences 2	3

ECTS: AKTS, UE- (unités d'enseignement): Öğretim birimleri, EC-(éléments constitutifs): Bileşenler

Şema 2: Plastik Sanatlar Bölümü lisans dersleri. AKTS'leriyle üç ana kategori, öğretim birimleri (UE) ve bileşenler (EC)

Bu üç kategorinin ve alt kategorilerin altında pek çok farklı ders seçeneği bulunmaktadır. Öğrenciler her dönem 30 AKTS'yi karşılayacak şekilde ders seçmelidir. Her üç ana kategorinin yanında yazan AKTS'lere uygun biçimde öğrenciler listeden derslerini seçebilmektedir.⁸

Gözlemler

Bu başlık altında, takip edilen Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü dersleri, bu derslerde gözlemlenen uygulamalar ve farklı olan yönler aktarılmaya çalışılmaktadır.

Takip edilen derslerin listesi şu şekildedir:

- **Histoire et théorie de la perspective/ Prof. Soko Phay-Vakalis/ Lisans 1. sınıf.**

Perspektifin tarihi ve teorisi

Fondamentaux, Histoire de l'Art (Temeller, Sanat Tarihi)⁹

- **La peinture en jeu/ Prof. François Jeune/ Lisans 3. sınıf.**

Resim hakkında

Développements, Atelier de Pratiques Artistiques 2 (Gelişimler/Olgunlaşmalar, Sanatsal Uygulamalar Atölyesi 2)

- **La médiation de l'art contemporain/ Emilie Verger/ Lisans 3. sınıf.**

Çağdaş sanatın medyasyonu

⁸ Renforcement interne des arts plastiques, Pratiques Professionnelles (Plastik sanatların içsel derslerin listesi her eğitim-öğretim yılında içerikleri, saatleri, işleneceği sınıf gibi tüm ayrıntılarıyla birlikte sunulmaktadır: <http://www-artweb.univ-paris8.fr/?Emploi-du-temps>, (ET: 02.10.2019)

⁹ Takip edilen lisans derslerinin bir önceki sayfada bulunan bölüm program şemasına göre ait olduğu kategoriler belirtilmektedir. Master ve doktora derslerinin çok sayıda alt parkura göre (MDAC- EPAC gibi) pek çok kategoriye ait olduğundan verilmemiştir.

güçlendirilmesi, Profesyonel Uygulamalar)

• **L'œuvre dans l'espace public/ Doç. Tania Ruiz/ Lisans 3. sınıf.**

Kamusal alanda sanat eseri

Renforcement interne des arts plastiques, Renforcement Théorie/Histoire (Plastik sanatların içsel güçlendirilmesi, Teori/Tarih Güçlendirme)

• **Art performance : pratiques et actualités/ Léa Lebricomte/ Lisans 2.sınıf.**

Performans sanatı: pratikler ve aktüalite

Renforcement interne des arts plastiques, Renforcement Pratique (Plastik sanatların içsel güçlendirilmesi, Pratik Güçlendirme)

• **Filmer, observer, projeter/ İsmail Bahri/ Lisans 2.sınıf.**

Filme çekmek, gözlemek, yansıtmak

Fondamentaux, Projet Processus (Temeller, Proje Süreci)

• **Le trompe-l'oeil dans l'installation (et le dessin)/ Barbara Noiret/ Lisans 2.sınıf.**

Enstalasyonda optik yanılsama (ve desen)

Développements, Savoir Faire (Gelişimler/Olgunlaşmalar, Teknik Bilgi)

• **Peindre et dessiner d'après, copier/créer/ Anthony Verot/ Lisans 1.sınıf.**

Bir ustadan resimlemek ve desen çizmek, kopyalamak/yaratmak

Fondamentaux, Projet Processus (Temeller, Proje Süreci)

• **Images peintes/ Anthony Verot/ Lisans 1.sınıf.**

Resimlenmiş imgeler/görüntüler

Développements, Savoir Faire (Gelişimler/Olgunlaşmalar, Teknik Bilgi)

• **Sculpture : Empreintes et Formes/ Marc-André Figueres/ Lisans 3.sınıf**

Heykel: Döküm ve formlar

Développements, Atelier de Pratiques Artistiques 2 (Gelişimler/Olgunlaşmalar, Sanatsal Uygulamalar Atölyesi 2)

• **Dessin / hors champ/ M. Andrea Schat/ Lisans 3.sınıf, M1.**

Desen/ kadraj dışı

Développements, Atelier de Pratiques Artistiques 2 (Gelişimler/Olgunlaşmalar, Sanatsal Uygulamalar Atölyesi 2)

• **Dessin élargi/ Doç. Sabine Bouckart/ Lisans 3.sınıf, M1.**

Genişletilmiş Desen

Projet personnel et professionnel, Cycle de Conférences 1 (Kişisel ve profesyonel proje, Konferanslar Dizisi 1)

- **Les enjeux de la peinture: série et sérialité/ Prof. François Jeune/ Lisans 3.sınıf, M1.**
Resmin temelleri, seri(dizi) ve dizisellik
Fondamentaux, Atelier de Pratiques Artistiques 1 (Temeller, Sanatsal Uygulamalar Atölyesi 1)
- **Figure, geste, manière/ Sylvaine Laborie/ Lisans 1. sınıf.**
Figür, jest, üslup
Pratiques et saviors, Approche des Oeuvres (Pratikler ve bilgiler, Eserlere Yaklaşım)
- **L'image fertile, pratique et théorie des dispositifs plastiques/ Prof. François Jeune/ M1.**
Velut (doğurgan) imge, plastik araçların pratiği ve teorisi
- **Actes de création/ Prof. François Jeune ve çok sayıda davetli profesör, sanatçı/ M2, Doktora.**
Üretim/yaratım eylemleri
- **Postmémoire et archéologie du fantôme/ Prof. Soko Phay-Vakalis/ M1, M2.**
Post-bellek (bellek sonrası) ve hayalin arkeolojisi
- **Art, Forme, Valeur/ Prof. Jean-Philippe Antoine/ M1.**
Sanat, form, değer
- **Ecrits d'artistes au XXe et XXIe siècles. Théories & poétiques/ Prof. Eric Bonnet-Martine Creac'h/ M1.**
20. ve 21. yüzyıllarda sanatçılar tarafından yazılan yazılar. Teoriler ve şiir

Çok farklı konu başlıklarının ve uygulama alanlarının seçildiği ve gözlemlendiği bu seçkide her eğitimcinin dersine hazırlıklı gelerek önce teorik bilgiler sunduğunu belirtmek isterim.

Okulda ilginç olan noktalardan biri verilecek dersin önerisi hakkında öğretim üyelerinin belirli bir özgürlüğe sahip olmasıdır. Bölüme bilgi veriliyor olsa da dersleri esas olarak öğretim elemanları kendileri belirlemektedir. Öğretim elemanları kendi çalıştığı konulara ve kendi üretimlerine paralel dersler vermektedirler. Örneğin, kamusal alan için eserler üreten bir öğretim elemanı “Kamusal Alanda Sanat Eserleri” adlı dersi vermektedir. Performanslar yapan sanatçı “Performans” dersi vermektedir.

Fotoğraf 2: Performans dersinde bir grup öğrencinin performans çalışması

Bu konuda, bölümün, öğretim elemanına vereceği dersi kendisinin sunması ya da öğretim elemanının önerdiği dersi kabul etmemesi gibi bir durum gözlemlenen kadarıyla bulunmamakta idi.

Ayrıca programda çok çeşitli derslerin bulunması da ilgi çekicidir. Resimden multimedya, sanat piyasasından medyasyona, performanstan (Fotoğraf 2) videoya; teoride ve uygulamada çok geniş yelpazede dersler ve öğrenciler için bu dersleri seçme şansı bulunmaktadır. Ayrıca esas işi akademisyenlik olmayan ancak başarılı sanatsal çalışmaları bulunan sanatçılar da okulda dersler vermekte idi. Örneğin, kendisi uluslararası çapta tanınan bir video sanatçısı olan öğretim elemanı, öğrencilere bir konu başlığı vererek onları o konuya uygun araştırmalar ve gözlemler yapmaya yönlendirerek her birinin çekimleri için birkaç hafta verdiği videoları derste öğrencilerle birlikte izlemekte ve geliştirebilmeleri için videoları onlarla birlikte yorumlamakta idi.

Kültürel arabuluculuk olarak çevrilebilecek medyasyon üzerine olan başka bir derste kendisi de bir müzede bu işi yapan ilgili öğretim elemanı, sergi düzenlemesinden yetişkin ya da çocuklarla müzede gerçekleştirilebilecek aktivitelere ve halihazırdaki müzelerin bu yönlerine değerlendirilmesine dair bir ders yürütmekteydi.

Bazı dersler seminer şeklinde birlikte verilmekte idi. Prof. François Jeune'nün "Actes de Creation" dersi davetli pek çok akademisyen, sanatçı, sergi komiseriyle birlikte gerçekleşmiştir (Fot.: 3). Prof. Eric Bonnet de bir başka profesörle ortak olarak yürüttüğü "Ecrits d'artistes au XXe et XXIe siècles. Théories & poétiques" adlı derste Masson, Duchamp gibi yazınsal çalışmalar da üreten sanatçıları eserleri üzerinden; edebiyatçı öğretim elemanı ise yazıları yönünden anlatmıştır. Sanatçıların kitapları sınıfa getiriliyor, bazı metinler dağıtılıyor, sanatsal çalışmaları projektörden yansıtılarak sanatçı çok yönlü olarak irdeleniyordu.

Fotoğraf 3: Prof. François Jeune'nün seminer şeklindeki "Actes de Creation" dersinden bir görüntü

Dersleri gözlemlenen Prof. François Jeune, girdiği bazı derslerde hafta sonu galeri gezileri düzenlemekte idi. Önceden planladığı gezi rotası doğrultusunda öğrencilerle galerileri gezip sanatçılarıyla ilgili açıklamalar yapmakta; gezinin ardından orada ve daha sonra derste tekrar sergiler üzerinden konuşmalar yapmakta idi. Öğrencilere beğendikleri çalışmalarını ve o çalışmalarda beğendiği yönleri soran profesör; böylelikle kendi arayışlarında onlara yol gösterecek elemanları keşfetmelerini sağlar. Ayrıca ilk dersinde sanat malzemesi satın alabilecekleri mağazaların listesini adresleriyle sunar. Dönem boyunca güncel sergileri açıklar; ara ara gezdiği ve etkilendiği sergileri gezmelerini tavsiye eder.

Aynı profesörün, "Image Fertile" dersinde; çeşitli başlıklar altında, imgelerden nasıl yeni ve farklı imgeler üretilebileceğini öğrettiği görülmüştür. Ders ya da konu resim sınırları içinde yer alsa da, imge üretimi açısından geleneksel yaklaşımdan oldukça farklı bir üretim metodunu içermekte olduğu gözlemlenmiştir.

Diğer öğretim elemanlarının da müze gezileri yaptığı ve eserler/dönemler hakkında bilgiler sunarak öğrencileri teorik olarak zenginleştirdikleri gözlemlenmiştir. Dersi gözlemlenen bir başka öğretim elemanı ise dersini birer hafta ara ile kamusal alanda işliyordu. Kamusal alandaki sanat eserlerini incelemek üzerine olan bu derste, bu eserler hakkında bilgiler veriliyor, üzerinde tartışılıyor ve sonraki hafta üniversitedeki derslikte ilgili makalelerle anlatım pekiştiriliyordu. Örneğin; La Défense meydanındaki sanat eserleri, 13. Bölgedeki Street Art eserleri, Tuileries Bahçesi'ndeki eserler incelenerek yorumlandı. Bir diğer öğretim üyesi Doç. Sabine Bouckaert ise dersini galeri gezileri ve serginin sanatçısı ile söyleşi şeklinde gerçekleştiriyordu (Fotoğraf 4). Serginin sahibi sanatçı yaklaşık iki saatlik bir süre zarfında sanatını, önceki dönem işlerini ve sergideki çalışmalarını açıklıyor; ardından öğrencilerden gelen soruları cevaplıyordu.

Fotoğraf 4: Doç. Sabine Bouckaert'ın “Dessin Elargi” dersinden bir görüntü

Kütüphaneler üniversite kurumlarının vazgeçilmezidir. Paris 8 Üniversitesinin de çok geniş bir kütüphanesi bulunmakta, öğrenciler ve öğretmenler tarafından kullanılmaktadır. Bölüm derslerinde teoriye önem verildiğinden plastik sanatlar bölümü öğrencilerinin kütüphaneyi aktif biçimde kullandıkları gözlemlenmiştir. Okulun kütüphanesinin dışında INHA'nın (Ulusal Sanat Tarihi Enstitüsü) çok büyük bir kütüphanesi bulunmaktadır. Yalnızca sanatla ilgili kitaplar bulunan bu kütüphanede resim, heykel, gravür, arkeoloji üzerine çok sayıda kitap ve yayın bulunmaktadır. Aynı kurumun konferans salonlarında da Paris 8 Üniversitesinin bazı teorik dersleri gerçekleştirilmektedir.

Bir başka etkili uygulama, “Semaine des Arts” (Sanatlar Haftası) başlığı altında iki yılda bir düzenlenen ve tüm üniversitenin dahil olduğu; çeşitli konferansların, konserlerin, sinema gösterimlerinin, performansların, gösteri ve sergilerin düzenlendiği sanatsal etkinlik haftasıdır. Belirlenen konu doğrultusunda film gösterimlerine, bu konuda üniversitenin ve başka üniversitelerden gelen öğretim elemanlarının konuşmalarına yer verilmektedir. Paris 8 Üniversitesinde 2018 yılında beşincisi düzenlenen bu etkinliğin konusu “Yol” olarak belirlenmişti. Üniversitenin çeşitli yerlerinde, bir sergi komiserince organize edilen resim, enstelasyon, fotoğraf ve video çalışmalarından oluşan sergiler (Fotoğraf 5) düzenlenmiştir. Tiyatro bölümü tiyatro gösterileri, dans bölümü dans gösterileri, müzik bölümü müzik dinletileri düzenlemektedir. Hepsi bir program dahilinde olan ve kitapçığa basılan etkinliklere öğrencilerin katılımı teşvik edilmektedir. Bu sanat haftasında öğrenciler görevli olarak da çalışmaktadırlar. Böyle bir uygulama, öğrenciler için sanat pratiğinin içinde yer almaları açısından önemlidir.

Fotoğraf 5: “Semaine des Arts” (Sanatlar Haftası) kapsamındaki sergilerden bir görüntü

Okulda dönem derslerinden farklı olarak ‘intensif’ dersleri bulunmaktadır. “İntensif” bir haftada yoğunlaştırılmış eğitim olarak tanımlanabilir. Eylül, ocak ve mayıs aylarında gerçekleştirilir. Zorunlu intensif dersi yalnızca birinci sınıftadır. Diğer sınıflarda ise isteğe bağlıdır. Bu dersler hem teorik hem de uygulamaya dayalı dersler için açılabilir. İsteyen öğretim üyeleri tarafından açılır. Dönem boyunca alınan ders saati bir haftada telafi edilerek kalınan dersten geçilmesi ya da sonraki dönem için önceden dersin başarılması olarak açıklanabilir. Beş gün boyunca sabahdan akşama dek süren, özellikle teorik dersler için çok yoğun geçen bu hafta yorucu olsa da uygulamalı dersler için verimli sonuçlar elde edilen bir süreçtir.

“Memoire du projet tutoré”¹⁰ adı verilen lisans üçüncü sınıfın ilk döneminde alınan proje dersi önemlidir. Referanslarla desteklenen ve geniş bir bibliyografyaya sahip bir metin oluşturulması gereken bu araştırma üç şekilde gerçekleştirilebilir: İlki, öğrencilerin kendisine ait bir sanatsal çalışmasından problematiğini bulup onu araştırmasına dayalıdır. Bu problematiğe dair okumalar yapılır, aynı problematiğe sahip diğer sanatçılar araştırılır ve ilgili eserleri analiz edilir. Sorular ve cevaplarla buna göre bir metin yazılır.

Bir diğer seçenek teorik bir araştırmadır: Modern ya da güncel sanat eserlerinden birini seçerek oradan hareketle ona teorik bir refleks geliştirmektir. Burada da sanatçının problematiği ele alınır.

Üçüncü seçenek, eğitmenlik, medyatörlük, sergi komiserliği gibi kişisel deneyiminden kaynaklanan bir yazı hazırlamaktır.

Metin; inceleme, isimlendirme, tarif etme, tanımlama, karşılaştırma, sınıflandırma ve analiz etme gibi aşamalarla geliştirilir. Her biri; konu oluşturmak, problematize etmek ve uygun bibliyografya ile bunu sorgulayıp betimlemek safhalarından oluşur.¹¹ Öğrenci bu dersi veren çok sayıda öğretim elemanından birini seçerek onunla bu dersi ve çalışmayı yürütür.

¹⁰ Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü 2018-2019 yılı lisans broşürü (s. 16). <http://www-artweb.univ-paris8.fr/?Brochure> adresinden erişildi. (ET: 20.02.2019)

¹¹ Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü 2018-2019 yılı lisans broşürü (s. 17). <http://www-artweb.univ-paris8.fr/?Brochure> adresinden erişildi. (ET: 25.03.2019)

Bölümün ikinci sınıfının birinci ve ikinci dönemlerinde staj zorunluluğu bulunmaktadır. Öğrencilerin profesyonel sanat dünyasını keşfedebilmeleri için bir galeride, bir müzede, bir sanatçının atölyesinde ya da sanat dersi yürütülen bir okulda stajlarını yapmaları mümkündür.

Öğrencilerin üniversitenin Plastik Sanatlar Bölümüne giriş şekilleri farklıdır. Paris 8 Üniversitesinde “Bac” derecesine sahip olmak bölüme başvurmak için yeterlidir. “Bac” derecesinin yanı sıra bir de motivasyon mektubu gerekmektedir. Adayların mektuplarındaki bilgi seviyesi ve yazıya döktükleri sanatsal projeleri bir komisyonca değerlendirmeye alınır. Dosyada görseller bulunabilir ama bu bir zorunluluk değildir. Yapılan değerlendirmenin ardından yaklaşık 300 kişi birinci sınıfa kabul edilir.

Resim alt yapısına sahip derslerde akrilik, yağlıboya gibi teknikler ve farklı malzemeler kullanılabilir. Atölyeler bireysel değil, çok sayıda öğretim elemanının ders verdiği mekanlardır. Bu nedenle öğrencilerin çalışmalarını atölyede bırakma şansları bulunmaz. Çok sayıda öğretim elemanınca kullanıldığından ders olmadığı sürece atölyeler kapalı tutulmaktadır. “Filmer, observer, projeter” dersi Mac bilgisayarların bulunduğu bir sınıfta gerçekleşmektedir.

İzlediğim derslerde ilgimi çeken önemli noktalardan biri de profesörlerin dersleri aktif olarak yönetmesiydi. Öğretim elemanları uygulama derslerinde de öğrencilere teorik bilgiler vererek güncel sergileri tartışarak her daim aktif bir ders işliyordu (Fotoğraf 6). Bir başka husus derslerde soruya önem verilmesidir. Öğrencilerin kendi sanatsal çalışmalarını teorik olarak savunabilmesi, sorulara cevap vermesi, yeni sorular üretmesi ve bu yolla derse katılımı çok önemlidir. Benzer durum konferans şeklindeki derslerde ve konferanslarda da geçerlidir. Konuşmaların ardından mutlaka azımsanmayacak bir zaman dilimi tartışma bölümüne ayrılır. Olumsuz eleştiriler getirmekten ziyade katkıda bulunmak, daha iyi kavramak, geliştirmek, yeni sorular ortaya çıkarmak üzerine olan bu kısım hayli önemsenir. Tez savunmaları da öğrencilere açık olarak gerçekleşmektedir.

Fotoğraf 6: Öğrencilerle teke tek ilgilenilen uygulama derslerinin birinden görüntü

Sanatsal çalışmaların sunumu da önemli bir husustur. Dönem sonu değerlendirmesi yapılacağı zaman eserleri asmak, farklı sergilemek gibi unsurlar önemsenir (Fotoğraf 7). Bir başka öğretim elemanı ödev olarak verdiği çalışmalarını bir sonraki dersin başında duvara ya da tahtaya asarak toplu değerlendirme yapmakta idi.

Fotoğraf 7: Öğrenci ders notunu almak üzere çalışmalarını sergileyip açıklarken

Bazı uygulama derslerinde öğrencilerin gruplar halinde çalışmalar üreterek kolektif çalışma becerilerini geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Performans ve video (Görsel 8) derslerinde izlenen bu tip çalışmalar teknik zorlukların aşılmasına ya da düşüncelerin çeşitlendirilip zenginleştirilebilmesine fırsat ve kolaylık sunduğu için ayrıca önemlidir.

Fotoğraf 8: “Filmer, Observer, Projeter” dersinde bir grubun çalışmasının sunumu

İmge kullanımı açısından okulda herhangi bir sınırlama bulunmadığı görülmüştür. Fotoğraf da, anlatıma yardımcı olacak biçimde kullanılmaktadır. Bir öğretim elemanı resimde imge kullanımına dair bir ders yürütmekte ve bu derste eski ustaların eserlerinden günümüz selfilerine imgenin kullanımına dair ders vermekte idi. Başka bir derste projeksiyonla yansıtılan imgeden hareketle farklı

imgelere ulaşacak çalışmalar üreten öğrenciler bulunmaktaydı. Kopyalamak amacı ile değil; ancak anlatıma yardımcı araç olarak teknolojik malzemelerin kullanımını gayet normal karşılanmaktaydı.

Bölümde baskı resimle ilgili hiç bir ders yürütülmemektedir. Resme dair bir derste, anlatım aracı olarak serigrafiye yönlendiren bir öğretim elemanı bulunmakla birlikte, tasarımı okulda yapıldıktan sonra okulda teçhizatlar bulunmadığından teknik kısmı özel olarak dışarıda bir atölyede gerçekleştirilmekte idi.

Okulun, çeşitli derslerde öğrencilere gerekli olan teknolojik materyalleri ödünç olarak sunması da dikkate değer bir diğer uygulamadır. Video kameralar, fotoğraf makinaları, ses kayıt cihazları, projeksiyon makinaları öğrencilere belli süreler kapsamında görevli teknisyenlerce ödünç veriliyordu. Böyle bir sistem, bu teknolojik ürünlere sahip olmayan öğrenciler için bu dersleri seçebilme, gerekli uygulamaları yapabilme fırsatını yaratmaktadır. Bununla birlikte akademisyenler için okulda sunulan ofis-bilgisayar gibi imkânların hayli zayıf olduğu gözlemlenmiştir.

Sonuç

Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümünün genel sanat eğitime bakıldığında güncel sanat pratiklerine çokça yer verildiği, model çalışmalarına geleneksel anlamdan uzak şekilde az da olsa yer verildiği, natüromort çalışmalarına hiç yer verilmediği, sanatsal çalışmaların teorik bir alt yapı ile beslenerek geliştirildiği görülmektedir.

Paris 8 Üniversitesi atölyelerinde öğrencilerin tual resminin yanı sıra enstalasyon, fotoğraf, video gibi çalışmalara yöneldiği gözlemlenmiştir. Programda iki uygulamalı ders seçme olanağı bulunduğundan öğrenciler resim, enstalasyon, fotoğraf, performans gibi farklı alanları bir arada deneyimleyebilmektedir. Boya resme devam eden öğrenciler de bulunmakta; ancak bu geleneksel anlamda gerçekleşmemektedir.

Okulda, plastik anlatıma yardımcı olacak her araç kullanılabilmekte idi. Öğrencilerin çalışmalarını oluştururken boya dışında çeşitli malzemeleri de çokça kullandıkları; tual üzerine çalışmaya ayrı önem vermeyip, kâğıt, aydınlar, seramik vb. pek çok yüzeye çalıştıkları gözlemlenmiştir.

Çalışmaların mutlaka teori ile desteklendiği derslerde sormaya, sorgulamaya, tartışmaya verilen değer ve bunun için akademisyenlerin gösterdiği çaba dikkate değerdir. Müze ve galeri gezileri eğitimin bir parçası olarak düşünülürken kütüphaneler öğrencilerce her daim aktif olarak kullanılmaktadır. Ders mekanını müze, galeri, kamusal alan gibi alanlara taşımak kalıcı ve yerinde bir öğretimi sağlamak açısından çok yararlıdır.

Çok sayıda öğrencisi bulunan ve dolayısıyla çok sayıda öğretim elemanının görev yaptığı Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü bu çeşitliliği ile zengin bir eğitim sunmaktadır.

Kaynakça

- Alaca, V. I. (2012). Avrupa Birliği ile Kültürel İlişkiler ve Türkiye’de Gelişen Konuk Sanatçı Programları. I. V. Alaca, ve A. O. Gültekin (Ed.) *Konuk Sanatçı Programları ve Kültürel İletişim* içinde (109-120). İstanbul: Norgunk Yayıncılık.
- Artun, D. (2007). *Paris’ten Modernlik Tercümeleeri*. İstanbul: İletişim Yayınları. Lisans ve yüksek lisans diploma alanları, diploma dereceleri ve kredileri. <https://www.univ-paris8.fr/Schema-des-diplomes-et-organisation-des-etudes> adresinden erişildi. (ET: 01.03.2019)

Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü 2018-2019 yılı lisans broşürü. <http://www-artweb.univ-paris8.fr/?Brochure> adresinden erişildi. (ET: 20.02.2019)

Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü master programları. <https://www.univ-paris8.fr/Master-Esthetique-Pratique-Histoire-de-l-Art-Contemporain> adresinden erişildi. (ET: 10.03.2019)

Plastik Sanatlar Bölümü alt parkurları. <https://www.univ-paris8.fr/Licence-Arts-plastiques> adresinden erişildi. (ET: 10.03.2019)

Paris 8 Üniversitesi Plastik Sanatlar Bölümü lisans derslerinin içerikleri, kategorisi, dersin işleneceği gün ve sınıf bilgisi ile ders listesi ve <http://www-artweb.univ-paris8.fr/?Emploi-du-temps> adresinden erişildi. (ET:02.10.2019)